

Viatge a l'Empordà (II)

written by Josep M. Boixareu Vilaplana | 9 d'octubre de 2024
Serien les 9 del matí quan sortírem en direcció a Agullana fent parada a Pont de Molins per esmorzar precisament en un bar anomenat La Parada. Férem camí cap a Agullana per unes carreteres amb revolts, pujades i baixades. En arribar-hi vam anar de dret a la plaça de l'Església de portalada lateral romànica. Vam donar només un cop d'ull per l'interior perquè estava en obres. Alguna cosa devia passar perquè les dues Montse van demanar per un bar i van tirar carrer amunt. L'amic i jo les vam seguir. Les vam trobar a la Societat la Concòrdia, aquest tipus de casal que anem trobant a tots els pobles, cadascun amb un nom diferent. Per aquests verals quan et creues amb algú tothom saluda. Si preguntes, tothom contesta amb molta amabilitat. Dona gust. El local, grandios, d'estil modernista, va ser dissenyat per l'arquitecte Azemar, el mateix que va dissenyar el jardí que hi ha al darrere.

Allí la Montse (muller) va exterioritzar el seu malestar. Finalment, vam anar al cotxe de l'amic que ens portava que, amb molta cura i per la ruta amb menys corbes, ens va dur a tots quatre fins a l'hostatgeria del Santuari on amb la gran ajuda de la Montse (amiga) la vam ajudar a ficar-se al llit del qual ja no se'n va moure fins a l'endemà. Tota aquesta aventura, naturalment, no estava prevista al nostre programa.

En llevar-nos, la Montse ja es trobava bé, però per prudència ens vam quedar aquell matí descansant i passejant per l'entorn del Santuari. Aquí mateix vam esmorzar els quatre i els amics se'n van anar a voltar. A la paret de la sala d'esmorzar hi havia, en un marbre, gravades unes frases reflexives de David Ponce (pedagog) que vaig reproduir i que en cito una a l'atzar: *Las sociedades modernas insatisfechas ponen de manifiesto el hecho de que, en el fondo, las personas que tienen sus necesidades cubiertas, aseguradas, se sienten insatisfechas, no son felices... en paises pobres, quienes*

logran comer i beber se consideran más felices que personas que viven con muchas más comodidades...

Amb la Montse vam estar contemplant la immensa panoràmica que es veu des de darrere l'hostatgeria. Des del Canigó fins a l'Albera i, dessota, el pantà Darnius-Boadella amb molt poca aigua. A peu pla un gran espai per passejar. Baixàrem a la capella i vam entrar-hi. Aquesta no és ni romànica ni molt antiga. L'absis té com a sostre una cúpula ovalada i al fons una petita galeria que al mig alberga la titular, la Mare de Déu de la Salut. Originalment, va ser construïda el 1681 i, com gairebé totes, va passar per diverses malvestats i reconstruccions, la darrera del 1942. La portalada es considera neoromànica i l'interior neogòtic. El campanar és d'una estructura lleugera de ferro. De la portalada parteix un ample camí rústec, anomenat camí de la Verge, per on vam passejar amb tranquil·litat. De tornada a l'habitació, la Montse s'hi va quedar i jo vaig baixar amb llibreta i bolígraf a escriure aquest diari enmig de la tranquil·litat que em regalava l'entorn.

Quan van arribar els amics, vam dinar a l'hostatgeria, a la mateixa taula on jo escrivia; ja tot amb normalitat. Un cop feta la migdiada vam decidir arribar-nos fins a la Vajol, el poble més petit de l'Alt Empordà i moltes coses més. Vam visitar el petit, però bonic poble i l'església romànica de transició al segle XIII, construïda tota amb pedra de granet, material que abunda en les construccions del poble i en les rocalles de la rodalia. Després de la visita ens vam arribar a la cèlebre mina, en ruïnes, on van estar amagats els famosos set camions que van dur el tresor de la República a l'exili, un dels quals es va despenyar per un barranc i que del seu contingut no se n'ha sabut mai més res, tret d'especulacions amb les quals els francesos en va fer fins i tot una pel·lícula. A la Vajol s'hi van refugiar polítics republicans catalans i espanyols fugint cap a l'exili. Entre ells, Negrín, Azaña, el lehendakari Aguirre i el mateix president Lluís

Companys. Tots van travessar la frontera francesa el dia 5 de febrer de 1939 quan les forces franquistes ja eren a prop.

Per a culminar la jornada ens faltava visitar el monument al president Companys que estava molt a prop; cap allí ens vam dirigir. Hi vam trobar un espai una mica estrany. D'entrada ens vam adreçar a on ens interessava: el monument al president màrtir. Pujant unes escales de granet s'arriba on hi ha, en forma de piràmide plana (per descriure-ho d'alguna manera), amb les frases gravades que sembla van inspirar Picasso i Pau Casals. Al capdamunt es comença a llegir un text entre el qual destaquen les següents paraules: "TEMPLE DE LA PAU EN HOMENATGE A LLUÍS COMPANYS I A TOTS ELS QUE ESTIMEN LA LLIBERTAT". En aquella mena de placeta terrosa i mal cuidada en un extrem hi havia, hi ha, un pas amb unes grans pedres separades a la dreta. Vam començar a pensar si aquell seria el Coll de la Manrella i si ens trobàvem en territori francès, cosa que vam confirmar perquè a pocs metres hi havia estacionat un cotxe de matrícula francesa i amb rètols d'alguna institució del país, França.

Estàvem a menys d'una hora de l'hostatgeria de la Salut i ja començava a fosquejar. Aquella nit hi hauria lluna plena i ho vam poder comprovar mentre baixàvem. Tot fent revolts i més revolts ens va començar a aparèixer i desaparèixer el nostre satèl·lit enmig d'arbres i núvols. Quan vam trobar una raconada on poder aturar-nos i amb la lluna al davant amb tota la seva esplendor, la meitat, dos, van sortir a fer amb seguretat les fotografies. Jo en vaig fer baixant el vidre de la finestreta, bo i assegut. Era espectacular, grossa i d'un color taronja intens. Havíem fet bé d'aturar-nos en aquell revolt perquè quan vam arribar a la Salut els núvols tapaven completament el cel. En poques hores havíem vist coses interessants i meravelloses. A l'habitació ens vam cruspir la poma i el plàtan de rigor i a dormir.